

Y Swyddfa dros Reoli Niwclear (ONR) Adroddiad Safle ar gyfer Trawsfynydd

Adroddiad ar gyfer y cyfnod 1^{af} Hydref 2019 – 31^{ain} Mawrth 2020

Rhagair

Cyhoeddir yr adroddiad hwn yn rhan o ymrwymiad yr ONR i sicrhau bod gwybodaeth am weithgareddau arolygu a rheoliadol yn ymwneud â'r safle uchod ar gael i'r cyhoedd. Dosberthir adroddiadau i aelodau o Grŵp Rhanddeiliaid Safle (SSG) Trawsfynydd a hefyd maent ar gael ar wefan yr ONR (<http://www.onr.org.uk/lrc/>).

Fel arfer bydd arolygwyr safle o'r ONR yn mynd i gyfarfodydd SSG Trawsfynydd ble cyflwynir yr adroddiadau hyn a byddant yn ymateb i unrhyw gwestiynau a godir yno. Dylai unrhyw un sydd eisiau ymholi ynglŷn â materion a drafodir yn yr adroddiad hwn gysylltu â'r ONR.

TABL CYNWYS

1	AROLYGIADAU.....	3
2	MATERION ARFEROL.....	3
3	MATERION ANARFEROL.....	4
4	GWEITHGAREDD RHEOLEIDDIO.....	5
5	NEWYDDION GAN YR ONR.....	5
6	CYSYLLTIADAU.....	6

1 AROLYGIADAU

1.1 Dyddiadau arolygu

Mynychodd arolygydd safle enwebedig yr ONR y safle ar y dyddiadau canlynol:

- 18 Tachwedd 2019.
- 3 – 5 Rhagfyr 2019.
- 12 a 13 Chwefror 2020.

2 MATERION ARFEROL

2.1 Arolygiadau

Cynhelir arolygiadau ar y safle fel rhan o'r broses o fonitro cydymffurfiaeth â'r canlynol:

- yr amodau a atodwyd gan yr ONR i'r drwydded safle niwclear a ddyfarnwyd dan y Ddeddf Safleoedd Niwclear 1965 (NIA65) (fel y'i haddaswyd);
- y Ddeddf Ynni 2013;
- y Ddeddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974 (HSA74); a
- rheoliadau a wnaed o dan HSA74, er enghraifft y Rheoliadau Ymbelydredd Ïoneiddio 2017 (IRR17) a'r Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999 (MHSWR99).

Mae'r arolygiadau yn golygu monitro gweithredoedd y trwyddedai ar y safle mewn perthynas â digwyddiadau, gweithrediadau, cynnal a chadw, prosiectau, addasiadau, newidiadau i'r ddadl ddiogelwch ac unrhyw faterion eraill a all effeithio ar ddiogelwch. Mae'n ofynnol i'r trwyddedai wneud trefniadau digonol a'u rhoi ar waith o dan yr amodau sydd wedi eu hatodi i'r drwydded i sicrhau cydymffurfiaeth gyfreithiol. Mae arolygiadau yn ceisio rhoi barn ar ddigonolrwydd y trefniadau hyn a'u gweithrediad.

Yn ystod y cyfnod hwn, cyflawnodd yr ONR yr archwiliadau canlynol yn Nhrawsfynydd:

- LC7 Digwyddiadau ar y safle
- LC 12 Awdurdodwyd ac SQEP eraill
- LC 26 Rheolaeth a goruchwyliaeth o weithdrefnau
- Cydymffurfiad â Rheoliadau Ymbelydriad Ïoneiddio 2017 (IRR17)
- Arweinyddiaeth a rheolaeth ar gyfer diogelwch

Yn gyffredinol, barnodd yr ONR bod y trefniadau a wnaed ac a weithredwyd gan y safle mewn ymateb i ofynion diogelwch yn ddigonol yn y meysydd a arolygwyd. Fodd bynnag, pan ystyriwyd bod angen gwelliannau, gwnaeth y trwyddedai ymrwymadau boddhaol i fynd i'r afael â'r materion, a bydd yr arolygydd safle yn monitro cynnydd yn ystod ymweliadau yn y dyfodol. Lle bo angen, bydd yr ONR yn cymryd camau gorfodi rheoliadol ffurfiol i sicrhau y gweithredir mesurau adferol priodol o fewn terfynau amser sy'n rhesymol ymarferol.

2.2 Gwaith arall

Trafododd arolygydd safle'r ONR weithrediad Trawsfynydd o'i achos diogelwch datgomisiynu gyda llinell sylfaen newydd (RDSC) ac roedd yn fodlon â'r cynnydd. Bydd yr RDSC yn sail i achos diogelwch cyfeirnod y safle (RSC) i gadw'r safle mewn cyflwr llonydd ar gyfer y cyfnod hyd at gychwyn y cyfnod gofal a chynnal a chadw (C&M) arfaethedig; ac mae'n adlewyrchu'r lleihad arwyddocaol ym mherygl niwclear (radiolegol) Trawsfynydd yn deillio o waith datgomisiynu sydd eisoes wedi ei gwblhau.

Yn dilyn cyflwyno'r rheoliadau ymbelydredd (parodwydd ar gyfer argyfwng a gwybodaeth gyhoeddus) (REPPiR) 2019, mae'n ofynnol i Drawsfynydd gael parth cynllunio amlinellol (OPZ) o 1km. Mae hyn oherwydd gofyniad newydd i ystyried digwyddiadau tebygolrwydd isel iawn sydd â'r potensial i arwain at ryddhau ymbelydredd oddi ar y safle. Bydd Trawsfynydd yn cael ei gipio dan y rheoliadau hyn nes bydd gwaith parhaus i adfer a goddefoli gwastraff lefel canolraddol (ILW) ar y safle wedi ei gwblhau (argymhellir i fod erbyn diwedd 2020). Wrth ysgrifennu, golyga cyfyngiadau i atal lledaeniad Covid-19 fod Trawsfynydd wedi atal ei holl weithrediadau a bydd hyn yn effeithio ar yr amserlen ar gyfer cwblhau adferiad ILW a gwaith goddefoli.

Trafododd arolygydd safle'r ONR hefyd gynnydd Trawsfynydd i baratoi ei adolygiad cyfnodol o ddiogelwch sydd wedi ei drefnu i'w gyflwyno i'r ONR yn Rhagfyr 2020 (dan amod trwyddedu 15, adolygiad cyfnodol). Trafodom gynnydd cyfredol Trawsfynydd ar ddatblygu'r cyflwyniad ac fe sicrhawyd yr ONR y byddai cyflwyniad y PSR yn cael ei gwblhau'n brydlon. Noder fy sylw blaenorol ar ymateb Trawsfynydd i'r pandemig Covid-19 sydd â'r potensial i oedi'r cyflwyniad hwn.

3 MATERION ANARFEROL

Mae'n ofynnol i drwyddedai sefydlu trefniadau i ymateb i faterion a digwyddiadau anghyffredin. Mae arolygwyr yr ONR yn barnu digonolrwydd ymateb y trwyddedai, yn cynnwys sut y gweithredwyd i gyflawni unrhyw welliannau angenrheidiol.

Adroddwyd dau ddigwyddiad i'r ONS yn y cyfnod, fel a ganlyn:

- Ar 2 Ionawr 2020, canfu monitor corff cyfan halogiad y canfuwyd wedi monitro pellach i fod wedi ei atodi i hosan gweithiwr. Casglodd ymchwiliad pellach o'r hosan fod y gweithgaredd yn ronyn unigol. Casglodd dadansoddiad o'r gronyn na allai fod wedi tarddu o Drawsfynydd. Awgrymwyd mai ffynhonnell bosibl o'r gronyn oedd traws halogiad o offer amddiffynnol personol (PPE) radiolegol Trawsfynydd ar safle golchdy radiolegol oddi ar y safle. Mae'r cyfleuster wedi ei hysbysu o'r digwyddiad. Trafododd arolygydd amddiffyn ymbelydredd arbenigol yr ONR ac arolygydd safle enwebedig y digwyddiad hwn gyda phennaeth amddiffyn ymbelydredd (HoRP) Trawsfynydd a staff perthnasol eraill yn ystod archwiliad IRR17 ac roedd yn fodlon bod Trawsfynydd wedi gweithredu'n brydlon ac yn briodol; ac wedi cymryd camau i atal ailadrodd y digwyddiad.
- Ar 28 Chwefror 2020 croesodd gweithiwr rwystr ardal a reolir heb hidlydd ar ei anadlydd. Roedd gwisgo anadlydd yn ofyniad yn rheolau lleol yr ardal. Nododd cydweithwyr oedd eisoes yn yr ardal yr hidlydd coll pan gyrhaeddodd y gweithiwr a chyn cychwyn ar unrhyw waith. Trafododd arolygydd safle enwebedig yr ONR y digwyddiad hwn gyda HoRP Trawsfynydd ac roedd yn fodlon â'r ymchwiliad a gyflawnwyd a'r camau i atal digwyddiad arall, yn cynnwys ymgilio gweithwyr i atgyfnerthu gweithdrefnau gwirio cyn mynd i mewn i ardaloedd a reolir.

Mewn ymateb i'r pandemig Covid-19, mae'r holl weithgareddau datgomisiynu a thrin gwastraff ymbelydrol wedi eu hatal ar y safle. Mae'r seibiant dros dro ar waith wedi galluogi lleihau nifer y personél i lefel isafswm fel mai dim ond monitro a goruchwyliaeth o'r safle sy'n digwydd, fel gwagio sympiau'n achlysurol a gwirio systemau wyntyllu, ac er mwyn cynnal diogeledd. Mae mwyafrif y personél nawr yn gweithio o gartref. Ysgrifennodd ML at yr ONR ar 26 Mawrth 2020 yn cadarnhau'r sefyllfa hon. Mae tîm Goruchwyliaeth Fewnol ML wedi gwirio'n annibynnol bod y trefniadau pandemig wedi eu rhoi ar waith yn briodol.

Mae parodwydd ar gyfer argyfwng yn cael ei gynnal trwy dîm gofal ar ddyletswydd yn unol â threfniadau argyfwng cymeradwy'r ONR. Mae'r trefniadau hyn yn cynnwys y ddarpariaeth i alw am bersonél atodol a gwasanaethau brys i ddod i'r safle i gynorthwyo staff ML. Mae'r

cynlluniau hyn wedi eu hymarfer yn rheolaidd a'u harsylwi gan arolygwyr yr ONR yn ystod ymarferion argyfwng yn y gorffennol diweddar. Nid yw ML wedi adrodd unrhyw broblemau gyda'r gadwyn gyflenwi a allai effeithio ar statws diogel y safleoedd.

4 GWEITHGAREDD RHEOLEIDDIO

Gall yr ONR gyhoeddi dogfennau ffurfiol i sicrhau y cydymffurfir â gofynion rheoliadol. O dan Amodau Trwyddedu (LC) safleoedd niwclear, mae'r ONR yn cyhoeddi dogfennau rheoliadol, sydd naill ai'n caniatáu gweithgaredd neu'n mynnu bod camau penodol yn cael eu cymryd. Gelwir y rhain gyda'i gilydd yn Offerynnau Trwyddedu (LI). Yn ogystal, gall arolygwyr gyhoeddi Hysbysiadau Gorfodi i sicrhau gwelliannau i ddiogelwch. Cyhoeddwyd un Offeryn Trwyddedu, a dim Hysbysiadau Gorfodi yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Offerynnau Trwyddedu a Hysbysiadau Gorfodi a Gyhoeddwyd gan yr ONR yn ystod y cyfnod hwn

Dyddiad	Math	Rhif Cyfeirio	Disgrifiad
20/12/19	Offeryn Trwydded	535	Manylion dan amod trwyddedu 25(4). Trawsfynydd i ddarparu cofnodion i'r ONR o ffynonellau gweithgaredd uchel wedi selio (HASS) yn adlewyrchu newidiadau mewn Rheoliadau.

Gellir dod o hyd i adroddiadau gyda manylion y penderfyniadau rheoliadol uchod ar wefan yr ONR yn <http://www.onr.org.uk/pars/>.

5 NEWYDDION GAN YR ONR

Mae ein newyddion diweddaraf ar gael ar ein gwefan www.onr.org.uk.

Covid-19 (Coronafeirws) (safbwynt yr ONR)

Mae'r ONR yn parhau i amddiffyn cymdeithas trwy sicrhau gweithrediadau niwclear diogel yn ystod y pandemig Coronafeirws. Mae staff yr ONR yn parhau i weithio o gartref, yn unol â chynghor y llywodraeth. Rydym wedi ystyried ein blaenoriaethau, wedi gohirio gweithgareddau nad ydynt yn allweddol, ac yn cyflawni cymaint o'n gwaith â phosibl trwy gynhadledd fideo, ffôn ac e-bost. Mae ein ffocws rheoleiddio yn cynnwys sicrwydd gan drwyddedai safleoedd, ble fo'n briodol, eu bod yn gweithredu'r mesurau iechyd cyhoeddus a gyflwynwyd i leihau lledaeniad coronafeirws. Fel gweithwyr allweddol, gall nifer gyfyngedig o'n harolygwyr barhau i deithio i safleoedd fel fo angen i gyflawni archwiliadau rheoleiddio brys ac allweddol. Mae safleoedd niwclear wedi bod yn lleihau gweithgareddau nad ydynt yn allweddol er mwyn diogelu staff, seilwaith a'r cyhoedd. Fel arfer, rydym yn rheoleiddio'r gweithgareddau hynny i sicrhau eu bod yn cael eu cyflawni yn ddiogel.

Gweithredu Gorfodol

Cyflwynodd yr ONR [Hysbysiad Gorfodi](#) ar Urenco UK Ltd yn dilyn archwiliad diogelwch tân yn ei Safle Capenhurst yn Swydd Gaer yn ystod Rhagfyr 2019. Cyhoeddwyd yr hysbysiad mewn ymateb i ddiffygion a nodwyd yn y systemau larymau a chanfod tân yn un o gyfleusterau'r safle.

Yn Chwefror, cyhoeddodd yr ONR fod [Sellafield Limited wedi cydymffurfio](#) gyda Hysbysiad Gwelliant parthed hyfforddi staff, gweithdrefnau gweithredu a dilyn gweithdrefnau a gyhoeddwyd iddynt ym Mai 2019.

Diweddariadau Rheoleiddiol

Yn Ionawr, cyhoeddodd yr ONR ddiweddariad i'w Egwyddorion Asesiad Diogelwch, i ymgorffori rhai adolygiadau cymharol fân yn cynnwys cywiriadau argraffyddol a diweddariadau i adlewyrchu newidiadau i fframwaith rheoleiddio niwclear y Deyrnas Unedig ers 2014.

Yn Chwefror, cwblhaodd yr ONR Gam 3 yr Asesiad Dyluniad Generig (GDA) o ddyluniad UK HPR1000, a phenderfynu bwrw ymlaen i Gam 4 y GDA. Yn ystod Cam 3, cynyddodd yr ONR ei graffu rheoleiddiol a chyflawni asesiad manylach o'r dyluniad gan ffocysu ar ddulliau ac ymagweddau a ddefnyddiwyd gan y Parti Ymgeisio GDA i ategu eu hawliadau diogelwch a diogeled.

Ym mis Mawrth, cyhoeddodd y [Datganiad o Achosion Sifil](#) chwarterol ar gyfer y cyfnod 1 Hydref hyd 31 Rhagfyr 2019. Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, cafwyd dau ddigwyddiad sifil mewn safleoedd niwclear trwyddedig o fewn Prydain Fawr oedd yn bodloni'r Meini Prawf Adrodd Gweinidogol fel y diffiniwyd dan y Rheoliadau Safleoedd Niwclear (Digwyddiadau Peryglus) 1965 a chanllaw'r ONR parthed hysbysu ac adrodd achosion a digwyddiadau.

Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

Ar 15 Ionawr, lansiodd yr ONR ymgynghoriad cyhoeddus pedair wythnos ar ei Strategaeth 2025 drafft. Wedi cytuno, bydd y strategaeth yn sefydlu ein cyfeiriad a blaenoriaethau ar gyfer y pum mlynedd nesaf. I gefnogi'r ymgynghoriad cyhoeddus fe gynhaliom weminar ar gyfer NGOs a rhanddeiliaid eraill ble cyflwynodd ein Prif Weithredwr, Adrienne Kelbie, a'r Cyfarwyddwr Technegol, Anthony Hart, drosolwg o'r strategaeth a chroesawu cwestiynau a sylwadau. Disgwylir y bydd ein strategaeth yn cael ei chyhoeddi ym mis Mai 2020.

Yn Ionawr, cyflawnodd yr ONR statws Lefel 3 Hyderus o ran Anabledd (Arweinydd), gan gydnabod ein hawydd i flaenoriaethu pobl a chreu amgylchedd ble gall pawb ffynnu. Mae'r cynllun a gefnogir gan y llywodraeth yn annog cyflogwyr i feddwl yn wahanol am anabledd ac i gymryd camau i wella sut maent yn recriwtio, dargadw a datblygu pobl anabl.

Yn Chwefror, fe gyhoeddodd benodiad ddau aelod newydd i Fwrdd yr ONR. Penodwyd Dr Janet Wilson ar 1 Ebrill 2020 a bydd Tracey Matthews yn cychwyn ei phenodiad ar 1 Mehefin 2020 – mae'r ddau benodiad am gyfnod o bum mlynedd.

Yn Chwefror, mynychodd dros 70 o rhanddeiliaid sy'n ymwneud â chludo deunydd ymbelydrol gynhadledd wedi ei threfnu gan dîm Awdurdod Cymwys Cludiant (TCA) yr ONR. Roedd y digwyddiad yn gyfle da i'r tîm TCA rannu eu disgwyliadau ar gydymffurfiaid gyda rheoliadau yn llywodraethu cludo deunydd ymbelydrol.

CYSYLLTIADAU

Y Swyddfa dros Reoli Niwclear
Redgrave Court
Merton Road
Bootle
Glannau Mersi
L20 7HS

gwefan: www.onr.org.uk
e-bost: contact@onr.gov.uk

Cyhoeddir y ddogfen hon gan y Swyddfa dros Reoli Niwclear (ONR). Am ragor o wybodaeth am yr ONR, neu i roi adroddiad am anghysondebau neu wallau yn y cyhoeddiad hwn, ewch i <http://www.onr.org.uk/feedback.htm>.

© Y Swyddfa dros Reoli Niwclear, 2020

Os ydych yn dymuno defnyddio'r wybodaeth hon, ewch i www.onr.org.uk/copyright am fanylion.
Cyhoeddwyd 04/20

Ar gyfer dogfennau cyhoeddedig, y copi electronig ar wefan yr ONR yw'r fersiwn fwyaf cyfredol sydd ar gael i'r cyhoedd ac mae ei gopïo neu ei argraffu yn gwneud y ddogfen hon yn un na ellir ei rheoli.